HELGOLANĎANÉ VRÁTILI SE DO DOMOVŮ OSTROVA

Odstranili německá jména z veřejných budov a ulic.

Helgoland, 2. listopadu. — Helgoland v minulých dnech poprvé po pěti letech byl znovuotevřen veřejnosti. Během války byl uzavřen neprodyšně nepovolaným, a ostrov stal se pevností, již připadl úkol chrániti vjezd do ústí Labe a jež sloužila také za základnu operací německého loďstva proti Anglii. Ostrované byli přinuceni k vystěhování se na pevninu.

Berlínská revoluce zakončila tento režim a civilní obyvatelstvo postupně se vracelo do svých starých domovů. Versailleská smlouva stanoví, že pevnost má býti zrušena. Obyvatelstvo domýšlí se, že jeho budoucnost bude mnohem lepší nežli byla za pruského režimu. Doufají, že vrátí se bývalá popularita ostrova jako výletního místa a nebývalý blahobyt bude domovem v tomto "nejmenším národě na světě", jak Helgolanďané rádi se sami nazývají.

Přijede-li sem Američan z Hamburku, je překvapen přátelským a upřímným přijetím, kterého se mu dostane od ostrovanů, které je značně rozdílné od všeobecného cítění k cizinci na pevnině. Pruská kultura se tu nikterak nezahnízdila. Obyvatelstvo dává na jevo, že každá návštěva je mu vítána, a je tu dokonce v proudu hnutí vábiti na ostrov návštěvníky z Anglie a Ameriky, kterým krásy ostrova a příjemný pobyt za léta mají býti vylíčeny ve zvláštní anglické knížečce, opatřené obrázky. Sepsáním této knížky má býti pověřen některý Američan anebo Angličan. Prozatím pracuje zvláštní organisace na snaze, aby zrušením pevnosti nebyly poškozeny přirozené krásy ostrova.

Helgolanďané pro Prušáky neměli nikdy zvláštní lásky a jevili sklon k Anglii. To patrno je nyní z toho, že každý, kdo anglicky hovoří, ochotně odpovídá na dané otázky. Anglické časopisy a anglické dopisnice jsou tu v hojném výběru a vše se zdá nasvědčovati tomu, že k přilákání anglických hostí další opatření budou učiněna. —

Jména některých budov byla třikráte změněna v posledních dvaciti letech. Hotel, který kdysi nesl jméno Queen Victoria, stal se Koenigin Viktoria a nyní nese jméno téměř neutrální — Viktoria Hotel.

Anglická šlechta prodává majetky

Londýn, 2. listopadu. — V poslední době majetky anglické šlechty přecházejí do rukou válečných zbohatlíků a syndikátů amerických a anglických kapitalistů. Není jediného týdne, aby některý ze statků, zámků anebo velkých domů v Londýně nepřešel v ruce nových majitelů. V posledních dnech vévoda z Devonshire prodal svůj palác v Londýně jistému syndikátu za $5,000,000. Palác tento zbudován byl v roce 1738 nákladem asi $1,000,000. Je to jedno z nejpamátnějších šlechtických obydlí v Londýně a docházelo tu často k schůzkám předních literátů Anglie. Také palác lorda Chesterfielda, jedna z nejkrásnějších mansí londýnských, byl v minulých dnech prodán. Časopisy připisují různé příčiny těmto prodejům. Jednou z nich je, že vysoké daně a vysoké mzdy požadované sloužícími činí nemožností vydržování takových budov se štábem služebníků a jiných dělníků. Jinou příčinou je okolnost, že automobil umožňuje šlechtě, aby ze svých venkovských sídel za krátkou dobu přijela do Londýna v případě potřeby. Jeden týdenní časopis přináší tyto změny držebností pod ohlavením "Majetek Anglie mění pány." Je tu každý týden dlouhá řada jmen šlechticů, kteří části svého majetku odprodali. Vedle toho šlechtici také odprodávají části venkovských svých statků, ponechávajíce si jenom tolik půdy jako občanští velkostatkáři. Jedná se nepochybně o opatrnostní opatření. V Anglii dříve anebo později vyvoláno bude hnutí o rozdělení velkostatků a šlechtici se domýšlejí, že v nucení prodeji nezískali by takové ceny, jaké mohou získati nyní.

Carranza bude podporovat Bonillase

San Antonio, Tex., 1. listopadu. President Carranza schválil a bude podporovat kandidaturu Ignasia Bonillase, mexického vyslance ve Washingtoně, pro úřad presidenta Mexika, dle časopisů z Mexiko Města, právě sem došlých. Dle sdělení časopisu La Prensa, v tomto městě vycházejícího, Carranza bude míti dva kandidáty v poli proti generálu Obregonovi, Bonillase a Pablo Gonzalese. Gonzales, jak se sděluje, uvolil se podporovati Bonillase jako kompromisního kandidáta, bude-li sám ve volbách poražen.

Havíři v Německu budou pracovat dvanáct hodin denně

Ženeva, 2. listopadu. — Ve všeobecné schůzi organisací havířů a dopravních dělníků z Porýnska, jež konala se v Mannheimu v Badenu, bylo rozhodnuto vzhledem k vážnému nedostatku uhlí v již. ním Německu znovu obnoviti 12 hodinovou denní dobu pracovní s dobrovolnou prací v neděli až do překonání krise, dle sdělení depeše z Basileje. Depeše nesděluje, jakou mzdu dělníci si vyžádali. Obchodní styky mezi Německem a Italií přes St. Gothard byly obnoveny.

Americká mírová delegace může býti brzy odvolána

Washington, D. C., 1. listopadu. Bylo téměř již rozhodnuto, dle sdělení z dobře zpravených úředních kruhů, aby došlo k odvolání americké mírové delegace z Paříže a vyřizovati další záležitosti z Washingtonu. Mírové konferenci předléhá ještě celá řada úkolů, z nichž zvláště urovnání otázky Adrinatiku je problémem svízelným. Má se za to, že urovnání této otázky v Paříži je nepravděpodobno vzhledem k tomu, že president Wilson odepřel přijmouti kompromisní návrh, na kterém se dohodly Anglie, Italie a Francie. Nepochybně Romano Avezzano, nový italský vyslanec, bude pověřen dalším vyjednáváním v této věci. Také jiné spojenecké vlády pomýšlejí na odvolání svých delegací, majíce za to, že další otázky mohou býti řešeny domácími zahraničními ministerstvy.

Pronásledování keťasů bude zahájeno

Washington, D. C., 1. listopadu. — Očekává se, že v nejbližší době dojde k novým zatčením v různých státech pro porušení potravinového a palivového kontrolního zákona. Generální návladní Palmer naznačil, že nové starost vzhledem k stávce uhlokopů nebudou příčinou seslabení kampaně v zájmu snížení cen životních potřeb. V důsledku dodatků ku existujícím zákonům, přijatých kongresem, department spravedlnosti ozbrojen je dostatečnou průvomocí k pronásledování různých kořistníků, proti kterým již dříve důkazy byly získány.

Výstava čistých potravin dnes zakončí

Včera byl na výstavě čistých potravin den South Omahy a večer shromáždilo se v městském Auditorium na 10,000 lidí, jež při té příležitosti hudební sbor vyšší south-omažské školy, o 50 nástrojích, obsloval.

Dnes večer bude v 11 hodin nejlepší výstava čistých potravin, jakou kdy Omaha uspořádala, zavřena a místní obchodníci jsou toho náhledu, že v příštím roce bude výstava ještě větší.

Velký výbuch na japonské lodi

Tokio, 1. listopadu. — Manévry veškerého japonského válečného loďstva, na kterých podílel se také císař, byly překaženy výbuchem na bitevní lodi Hyuga v zálivu Tokijském. Čtrnáct mužů bylo usmrceno a třicet poraněno. Císař sám nalézal se na bitevní lodi Settsu.

BELGICKÝ KRÁL ALBERT NAVŠTÍVIL PRESIDENTA

Presidentův osobní lékař dovolil deset minut rozmluvy.

Washington, D. C., 1. listopadu. Belgický král Albert, královna Alžběta, následník belgického trůnu a jejich družina skončili včera svoji návštěvu Spojených Států a v poledních vydali se na cestu zpáteční do své vlasti po transportní lodi George Washington, vyplující z Newport News.

Před svým odjezdem z Washingtonu do přístavního města, král Albert navštívil presidenta Wilsona v Bílém domě, stráviv s ním v přátelském hovoru po deset minut. Král Albert odebral se do Bílého domu ve čtvrtek, maje malou naději, že bude připuštěn k presidentovu lůžku. Teprve v poslední chvíli, na osobní žádost presidenta Wilsona samotného, dovolil Dr. Grayson, presidentův osobní lékař návštěvu a rozhovor, který obmezil však na deset minut. Král odebral se k lůžku presidentovu samoten.

President Wilson po srdečném stisknutí ruky králi Belgů vyslovil politování nad tím, že nemůže povstati, ale král Albert vyjádřil radost nad tím, že vůbec má příležitost jej viděti. President po té poznamenal, že pro něho je to dějným potěšením a projevil velký zájem o americkou cestu královských manželů belgických. Král Albert vypravěl o příhodách na své cestě, snaže se zvláště vybrati žertovné episody, načež vyslovil obdiv nad vzrůstem a rozvojem Spojených Států za dvacet jeden rok, který uplynul od jeho poslední návštěvy Ameriky.

President dotazoval se na poměry v Belgii, Anglii a Francii a pozorně vyslechl odpovědi krále Alberta. Zvláště pak dotazoval se na premiéra Lloyda George a premiera Clemenceaue, naznačiv, že si obou těchto státníků velice váží. Král Albert zůstal u presidentova lůžka po celou dovolenou lhůtu a po té srdečně se s nemocným rozloučil, vyjádřiv tužbu, že všechny presidentovy ideály dojdou splnění. —

Po odchodu krále Alberta president Wilson vyslovil tužbu, aby mohl spatřiti také královnu Alžbětu, která dlela návštěvou u paní Wilsonové mezi tím co její manžel meškal u lůžka nemocného. Dr. Grayson i k tomu svolil a královna strávila u presidenta pět minut přátelským hovorem. President v hovoru s královnou vyslovil také přání spatřiti prince Leopolda. Také princ Leopold byl povolán a hovořil chvilku s presidentem, který dotazoval se na jeho školní práci v Etonu.

Slavná americká básnířka zemřela

New Haven, Conn., 1. listopadu. — Paní Ella Wheeler Wilcoxová, spisovatelka a básnířka, zemřela ve svém domově, "The Bungalow," v Bradfordu ve čtvrtek po nemoci několik měsíců trvající a způsobené nervovou poruchou, již utrpěla při pomocné válečné práci v Anglii. Po posledních devět měsíců byla v stálém lékařském ošetřování. Paní Ella Wheeler Wilcoxová, rozená Wheelerová, narodila se v Johnston Center, Wis., v roce 1855. Studovala na universitě ve Wisconsinu. Za Roberta M. Wilcoxe provdala se v roce 1884. Její literární práce je velice obsáhlou, pozůstávajíc z celé řady knih prosy i poesie. Její první knížkou byla sbírka básní "Krůpěje vody." Po té následovala novela "Maurine," která rázem upozornila na spisovatelku. Mezi nejlépe známé její práce patří "Každodenní myšlenky," "Tři ženy," "Verše rozkoše," "Milostné sonnety Abelarda a Heloise," "Verše pokroku," a "Nikdy nezapomenem!"

Balíčková pošta do staré vlasti

Washington, D. C., 1. listopadu. — (Čsl. Inf. Kanc.) Balíčková pošta do Československa bude otevřena v nejbližších několika dnech v důsledku dohody, uzavřené mezi vyslancem Perglerem a vládou Spojených Států. Podrobnosti budou oznámeny později.

SBORY GENERÁLA DENIKINA DOBYLY MĚSTA ORLU

Bolševici vrhli silné sbory proti armádě generála Denikina.

Helsingfors, 1. listopadu. — Zpráva z části s pramenů právě získaná praví, že generál Denikin znovu vyrval města Orel bolševikům a pokračuje na svém postupu směrem k Petrohradu.

Bolševici vrhli velký počet svého vojska proti generálu Denikinovi a pokoušejí se tlakem na obou stranách výběžku u Oralu zesečiti jeho oddíly a tak odstraniti nebezpečí, jež hrozí Moskvě, dle sdělení úředních informací.

Denikin pokračuje na svém postupu a situace jeho vojsk je nadějnou, nicméně dlužno počítati na změnu počasí a stejně vzíti v úvahu okolnost, že má ještě značně daleko do Moskvy.

Mimořádně silný tlak je vyvíjen za tím účelem, aby Finsko bylo přiměno k připojení se k protibolševickým armádám v okolí Petrohradu. C. G. Ljanozov, náčelník vlády severozápadního Ruska, přijel do Helsingforsu z Revalu na anglickém torpédoborci, aby vstoupil do přímého vyjednávání o finskou intervenci. Premier Finska, Vennola, připustil, že vyjednávání je v proudu, ale současně naznačil, že dosud neobdržel žádných úředních návrhů.

Vennola prohlásil, že Finsko může zakročiti, dostane-li se mu záruk, že jeho práv, jakož i práv finských kmenů v Karelii na sebeurčení, jak definována byla presidentem Wilsonem, bude šetřeno Ruskem, které současně musí splniti slib, poskytnutý v roce 1884, že Pečenga připojeno bude k Finsku. Dohoda musí zaručiti jakékoliv ruské sliby a nésti náklad bojů.

Premier naznačil, že o této otázce musí rozhodovati finský sněm. Nepochyboval však o příznivém vyřízení otázky, dostane-li se finskému lidu náležitých záruk od Dohody. Finská armáda má nyní 35,000 mužů, z nichž 15,000 nalézá se na ruském pomezí. Dobrovolnické bílé gardy, vydržované obchodními zájmy, čítají 11,000 mužů a většiny těchto sborů dalo by se použíti k bojům proti bolševikům.

Londýn, 1. listopadu. — Bolševická jiskrová depeše, právě zde získaná, sděluje, že sovětská vojska ruská přes silný odpor zaujala celou řadu vesnic v okolí Gačiny a také zmocnila se na svém postupu celé řady bodů 14 mil východně a 16 mil jižně od Lugy. Současně provádí úspěšný útok směrem jihovýchodním od Gdova.

Rusko-německá vojska pod plukovníkem Bermondtovem, jak se oznamuje, soustřeďují se k útoku na Rigu, kdežto německé oddíly postupují od Memelu a Šavlu směrem k Libavě. Depeše došlé sdělují, že přítomný útok proti Lotyšsku je čistě německou snahou, pro kterou Němci snaží se opatřiti co nejsilnější reservy. Soudobně nachází se 34,000 vojáků v Kuronsku a počet jich denně se zvyšuje.

Jiskrová depeše, získaná z Moskvy, sděluje, že generál Juděnič byl nucen vykliditi Gačinu následkem toho, že jeho komunikační linie nalézala se v nebezpečí.

Zástupci Německa a Rakouska připuštěni do konference

Washington, D. C., 1. listopadu. — Mezinárodní dělnická konference, zasedající v tomto městě, odhlasovala, aby delegáti Německa a Rakouska zasedali v konferenci jako právoplatní členové. Jenom jediný záporný hlas byl odevzdán. Téměř jednomyslné hlasování vzbudilo překvapení, ježto se proslýchalo, že dojde k odporu proti připuštění delegátů teutonských zemí na tom základě, že nejsou k podílení se na jednání oprávněni. Mírová smlouva stanovila, že delegáty mají býti toliko zástupci zemí, jež jsou členy Svazu národů. Německo a Rakousko dosud členy Svazu národů nejsou.

Leviathan předán dopravní radě

New York, N. Y., 1. listopadu. Parolod Leviathan o 50,000 tunách, jeden z největších parníků na moři, formálně byl předán odborem válečného loďstva dopravní radě Spojených Států. Leviathan, bývalý Vaterland, majetek hambursko-americké paroplavební společnosti, byl skonfiskován dopravní radou v dubnu roku 1917 a v červenci téhož roku předán byl odboru loďstva jako armádní transport. Parník nalézá se nyní v pieru v Hobokenu, kde konají se na něm nutné opravy, aby znovu byl proměněn v osobní loď.

Prvý výroční den samostatnosti československé

V sobotu večer uspořádala omažská odbočka Českého Národního Sdružení v Sokolovně "vzpomínku" na 28. říjen 1918. Schůze byla slušně navštívena, účast však mohla býti mnohem větší, kdyby význam prvého výročí československé samostatnosti byl krajany správně pochopen.

Schůzi zahájil předseda odbočky Č. N. S. p. F. J. Kuták, po jehož proslovu ujal se slova učitel Vojta Beneš, tajemník hlavní úřadovny, jenž v obšírné své řeči vysvětlil mnohé, čemu z novinářských zpráv nemůže zde býti správně rozuměno. Uvádíme v následujícím hlavní body jeho výwodů.

Pan Beneš nepřichází jako slavnostní řečník, neboť není příhodná doba k oslavám; nyní je čas k práci a k pokání. Ohromná většina našich lidí ve Spojených Státech je na základě zpráv z republiky rozčarována a rozmrzena. Toto rozčilení vyvoláno bylo přičiněním jisté části žurnalistiky; některé listy na východě vybírají z českých novin pouze zprávy nejhroznější, nejkřiklavější, a otiskují je, aby ukázaly, že ta naše republika za nic nestojí.

Lidé, kteří na náš stát pohlížejí s malého stanoviska, vidí všude bídu; líčí, jak je keťasové rdousili, stěžují si, jakou bídu snášeli; oni soudí pouze svým srdcem, ale často křivě, falešně. Je nutno se povznést, posuzovat poměry se stanoviska povýšenějšího, aby člověk jasně viděl. To, co se o republice píše, je snad všecko pravda, ale právě proto, že je republika naše chudá hmotně i mravně, musíme ji míti tím raději.

Republika není bez chyb, ač bychom ji všichni rádi viděli čistou a krásnou. Je v ní mnoho lidí bídných, nečistých a zbabělých, ale i milliony lidí dobrých. Lidé vychovaní pod rakouskou knutou, nemohou se obratem změniti ve vzorné charaktery, ale nutno pracovati k tomu, aby jejich děti a další generace byly čisté.

Řečník líčí všeobecné poměry doma: Obyvatelstvo, přirozeně touží, aby bylo svobodno. To znamená dle všeobecného názoru svobodu hospodářskou a svobodu politickou, za něž bojuje celý svět. Chyba je v tom, že každý volá především po svobodě hospodářské, ač svobodu politickou nutno ceniti výše. Všichni však zapomínají, že jest ještě jedna svoboda, ta nejvyšší, bez níž každý národ padne do nejhlubší bídy. Jest to svoboda člověka k člověku, vnitřní, mravní svoboda každého jednotlivce, která jest podmínkou svobody hospodářské i politické, a musí být podmínkou i v národě českém; každý příslušník národa musí být svoboden sám v sobě. Na to se zapomíná zde i v československé republice; to jest ona bolest nejbolavější, že není dostatek charakteru, že není dosti víry v člověka.

Republika se žádnému nelíbí, každý na ni hubuje, ač jest v ní značně velká svoboda politická i hospodářská. O chléb již není zle. Letošní úroda byla velmi hojná, a mimo to zajištěn byl nákup potřeb. V některých krajích snad bude ještě nouze, ale hlad v pravém smyslu se neobjeví. Jsou však tisíce lidí nezaměstnaných, kteří volají po práci a po státních podporách. Velmi mnozí (na př. tkalci, kteří 5 let nemají zaměstnání ve svém oboru a v chudých krajích nemohou nalézti práci jinou) zasluhují právem této podpory, ale jsou i lidé, kteří by o ni žádati neměli. Ač se republika zevně přebarvila na červeno bílo, duch jest posud hodně černo-žlutý, autokratický; ještě nezavládl správný názor, že každá práce je čestná, a proto zachovávají se stavovské rozdíly a příslušník stavu "vyššího" opovrhuje prací pro něj "nízkou", raději trpí bídu a žebrá o podporu. V tomto ohledu nelze lidskou povahu ani za den, ani za rok předělat, a proto také nelze správno odsuzovati, nýbrž poučením působiti k tomu, by se lid naučil práci.

O otázce práce prohlašuje řečník: V republice není co dělat, neumí se dělat, a teprve potom nechce se dělat. Průmysl textilní, železářský i všecky jiné obory jsou zastaveny. Není co koupiti suroviny. Země potřebuje úvěru, a ten podmíněn jest klidem, rozvahou a pořádkem v republice. Nový stát dá se postavit jen prací. Republika nemůže za úvěr platit zlatem; musí si ho tedy získat prací. V tom ohledu schází však pochopení správné organisace práce, a krajanům z Ameriky naskytuje se příležitost, aby své zkušenosti v republice uplatnili. Z Čech vysílány jsou komise, které odjedou na výlet, utratí něco peněz, vrátí se za jisto dobu, ale nové poznatky nepřinesou; na takové studijní cesty měli by být posíláni pouze zkušení odborníci. — Lenochů v republice není tak mnoho; svědčí o tom půda, jejíž takřka každá píď byla zpracována. Letošní úroda dokázala, že národ je pilný. Válka zavinila velkou znemravnělost, jejíž výsledkem byli keťasové, nejbídnější to stvoření na světě, jimž p. Beneš věnoval též zaslouženou vzpomínku.

Politické poměry v republice nejsou pěkné. Lidé se štvou a v novinách si hrozně nadávají. Snad nikde na světě není takový tisk, jako v Čechách, který jako krkavec vrhá se až na nahé tělo odpůrce. Jest to hrozné, ale ještě hroznější je, že lid takové listy čte. Řečník však prohlašuje se zvláštním důrazem, že národ není tak špatný, jako jeho tisk. Jako jinde, tak i v republice je mnoho demagogů, kteří snižují se k lidu a mažou mu kolem úst med, místo aby jej pozdvihovali, povznášeli. Vzorem jest president Masaryk, jenž byl vždy přímým a upřímným, ale nikdy nebyl demagogem. V celku však jsou poměry politické přiměřeny velkým zápasům politických stran, a nejsou tedy tak hrozné, jak vzdálenému diváku připadají. Pokud se bořilo staré Rakousko, byla práce snadná. Dne 28. října 1918 ocitl se národ pod širým nebem svobody, ale po té bylo nutno přikročiti ku stavbě nové československé "chalupy", a tu je přirozeno, že každá strana chce stavbu provést po svém způsobu.

V dalším vysvětlil p. Beneš příčinu poklesu ceny peněz; vinu nese ta okolnost, že nemáme za své peníze hodnoty, a pak kapitalistické spekulace, jež zaviňují, že peníze klesají ve všech evropských zemích.

Národ československý se bude pilně učit pravé demokracii, to jest, bude si hledět osvojit vysokou mravní ušlechtilost, spojenou s projevy pravého bratrství a charakteru.

Svoji poutavou řeč zakončil p. Beneš výzvou: Neopouštějte svou práci, své mozoly a svoji lásku, kterou jste v boji za osvobození dali republice; pomoci jest dosud třeba, ne sice v podobě dollarů (vyjímaje podporu sirotkům), ale ve formě sympatií a lásky. Udržujte vaše sražené řady, neboť nelze říci, kdy bude třeba, aby svoboda naší země byla chráněna před americkým národem; zachovejte v neseslabené činnosti své České Národní Sdružení.

Druhou částí programu byly světelné obrázky, představující Bakulovu družinu dětí—mrzáků, které učitel Bakule vychoval v platné členy lidské společnosti, tak že jsou schopni vlastní prací se vyživovati. Slovní doprovod obstaral opět p. Vojta Beneš, žádaje snažně, aby česká Amerika svými příspěvky umožnila zakoupiti těmto sirotkům automobil, v němž by mohli své krásné výrobky po českých vlastech rozvážeti a prodávati. Po té rozloučil se p. Beneš se svými posluchači a vzdal zasloužené uznání tisku i všem krajanům, kteří přispěli svou prací k osvobození staré vlasti. Pan Beneš odjede za krátko s rodinou do republiky k trvalému pobytu.

Před rozchodem upozornil p. St. Šerpán přítomné na důležitost úterních voleb do ústavní konvence a žádal, aby krajané dostavili se v plném počtu k volebnímu osudí a odevzdali své hlasy především ve prospěch českých kandidátů, pánů Václava Bureše a Jos. T. Votavy.